

Нерівності, конфлікти і соціальна справедливість

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціологія</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>ОПП Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Обов'язкова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна) та заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська, англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор і практичні: Василець Ольга Іванівна, vasylets.olha@kpi.ua , ovasilec@gmail.com (063-) 872 26 19 (Telegram), (Viber), +38 098 42 946 73
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/NDY2NjA2MTE5NjA3

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Основна **мета** навчальної дисципліни: є формування знань, вмінь та компетентностей у використанні соціологічного підходу для аналізу різних вимірів соціальної нерівності в сучасному світі загалом та в Україні, зокрема класової нерівності, гендерної нерівності, расово-етнічної нерівності, просторової нерівності, екологічної нерівності, та інших; ознайомлення з деякими підходами до розв'язання проблем нерівності, зокрема, в рамках «публічної соціології».

Навчальна дисципліна «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» належить до циклу професійної підготовки. «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» як міждисциплінарна дисципліна теоретично та методологічно поєднує в собі знання з

соціології, політології, історії, соціальної антропології та інших наук, об'єктом вивчення яких є соціальна нерівність.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Нерівності, конфлікт і соціальна справедливість» є: формування наукового уявлення про соціальну стратифікацію, соціальну мобільність у суспільствах; ознайомлення з ключовими методологічними підходами до аналізу гендерної, расово-етнічної, просторової та інших вимірів соціальної нерівності; ознайомлення з емпіричними дослідженнями проблем соціальної нерівності у сучасному світі; ознайомлення з соціологічними дослідженнями соціальних конфліктів у контексті соціальної нерівності; ознайомлення з основними засадами «публічної соціології» та роллю науковця у подоланні соціальної нерівності та конфліктів у сучасному суспільстві; ознайомлення з науковими інтерпретаціями концепції «соціальної справедливості» та її взаємозв'язку з нерівністю та конфліктами.

У підсумку, відповідно до вимог ОПП метою дисципліни є формування у студентів наступних компетентностей:

- застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК-01)
- працювати в команді (ЗК-03)
- бути критичним і самокритичним (ЗК-04)
- застосовувати навички міжособистісної взаємодії (ЗК-07)
- оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (ФК-01)
- до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (ФК-02)
- аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (ФК-03)

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (РН-01)
- застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (РН-03)
- пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (РН-04)
- обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (РН-08)

Дисципліна має за мету підготовку бакалаврів до майбутньої фахової діяльності у неурядових організаціях, органах державної влади, наукових та освітніх установах тощо. Для максимальної оцінки на заліку передбачається критичне володіння студентами положень розглянутих теорій нерівності, знання про різні виміри соціальної нерівності та способи їх вивчення, здатності аналізувати та вибудовувати взаємозв'язки між різними вимірами соціальної нерівності, конфліктами та уявленнями про справедливість у сучасному світі.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту необхідні знання англійської на рівні не нижче А2.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Загальна соціологія - 1», «Загальна соціологія - 2», «Історія соціології - 1», «Історія соціології - 2», «Україна в контексті

історичного розвитку Європи», «Загальна теорія розвитку», «Теорія і історія врегулювання конфліктів».

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як політологія, соціологія, історія, соціологія цінностей, соціальна антропологія, що створюють загальну теоретичну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліну «Соціологія модерну та модернізації».

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу.	8	2	2	4
Тема 2. Ринковий капіталізм та соціальна нерівність. Принципова чи ситуативна конфліктність ?	7	1	4	2
Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності.	7	1	2	4
Тема 4. Соціальна нерівність та економічна політика з другої половини 20-го століття – історичні контексти несправедливості.	9	1	4	4
Тема 5. Роль соціології та соціолога у вивченні соціальної нерівності. Публічна соціологія.	7	1	2	4
Тема 6. Нерівність та проблема справедливого устрою в сучасній Україні.	10	2	2	6
Тема 7. Принципи меритократії та питання соціальної мобільності	7	1	2	4
Тема 8. «Навипередки вниз»: глобальні ланцюги постачання та глобальна нерівність праці.	9	1	2	6
Тема 9. Гендерна нерівність у глобальному вимірі та в сучасній Україні.	5	1	2	2
Тема 10. Просторова та житлова нерівність. Конфлікт ресурсного забезпечення.	7	1	2	4
Тема 11. Расово-етнічна нерівність у сучасному світі.	7	1	2	4
Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність. «Справедливість» цифри.	12	2	4	6
Тема 13. Екологічні зміни, геополітика, геоekonomіка та соціальна нерівність.	11	1	4	6
Тема 14. Дискусія довкола шляхів подолання нерівності у сучасному світі. Реалістичні утопії.	10	2	4	4
Всього годин	120	18	36	66

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу.	6,5	0,5	1	5
Тема 2. Ринковий капіталізм та соціальна нерівність. Принципова чи ситуативна конфліктність ?	10	-	-	10
Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності.	5,5	0,5	-	5
Тема 4. Соціальна нерівність та економічна політика з другої половини 20-го століття— історичні контексти несправедливості.	10	-	-	10
Тема 5. Роль соціології та соціолога у вивченні соціальної нерівності. Публічна соціологія.	10	-	-	10
Тема 6. Нерівність та проблема справедливого устрою в сучасній Україні.	6,5	0,5	1	5
Тема 7. Принципи меритократії та питання соціальної мобільності	6,5	0,5	-	5
Тема 8. «Навипередки вниз»: глобальні ланцюги постачання та глобальна нерівність праці.	10	-	-	10
Тема 9. Гендерна нерівність у глобальному вимірі та в сучасній Україні.	10	-	-	10
Тема 10. Просторова та житлова нерівність. Конфлікт ресурсного забезпечення.	10	-	-	10
Тема 11. Расово-етнічна нерівність у сучасному світі.	10	-	-	10
Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність. «Справедливість» цифри.	7	1	1	5
Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність.	7	1	1	5
Тема 14. Дискусія довкола шляхів подолання нерівності у сучасному світі. Реалістичні утопії.	10	-	-	10
Всього годин	120	4	4	112

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни необхідно опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, базову літературу, а також ознайомитися з допоміжною літературою

4.1 Базова література:

1. Гіденс, Ентоні. Соціологія /; пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник ; наук. ред. пер. О. Іващенко.

2. Лібанова Е. Нерівність за доходами в сучасній Україні / Е. Лібанова // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2014. – № 2. – С. 26-36.
3. Райт Е. О. Клас має значення / Е. О. Райт // Спільне : журнал соціальної критики. – 2012. - № 4. – С. 11-24.
4. Романюк, О. І. (2017). ЩО ТАКЕ «ДЕФЕКТНІ ДЕМОКРАТІЇ» І ЯКИМИ ВОНИ БУВАЮТЬ. "Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2(33), 114–122.
5. Sztompka Piotr Agency and Structure: Reorienting Social Theory (International Studies in Global Change, vol. 4; editor, 1994).

4.2 Допоміжна література:

1. Буткалюк В. Великое разделение: социальное неравенство в эпоху неолиберализма / В. Буткалюк / Режим доступу: https://commons.com.ua/uk/velikoe-razdelenie-socialnoe-neravenstvo-v-epohu-neoliberalizma/?fbclid=IwAR0QABN7KT_ivVUk-Hk8ZntPc68V9AqnNpHV4fWZGSUyRcH7pBxoXvdwCeE. – 2017.
2. Дутчак О. Гендерна нерівність та режим жорсткої економії в Україні посткризового періоду / О. Дутчак // Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/genderna-nerivnist-ta-rezhim-zhorstkoyi-ekonomiyi/>. – 2018.
3. Yenin M., Korzhov H., Vasylets O. Development of Democracy In Ukraine: Global Challenges and The Need For Institutional Re-Start IDEOLOGY AND POLITICS JOURNAL № 1(23), 2023
4. А. Ляшева. Житло та регіональна нерівність. Чому в українських містах і селах некомфортно жити. Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/zhitlo-ta-regionalna-nerivnist/>. – 2019.
5. Мулявка В. Нові технології, глобальна нерівність / В. Мулявка // Майбутнє без капіталізму: сучасна криза і альтернативи ринковій економіці. – К.: Центр соціальних і трудових досліджень, 2017. – С. 58-71.
6. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті / Т. Пікетті. – К.: Наш формат, 2016 (Вступ, Висновки).
7. Рябчук А. Соціальне виключення у міському середовищі / А. Рябчук // Соціальна політика і соціальна робота. – 2008. - № 1.
8. Berthe A., and S. Ferrari. Ecological inequalities: how to link unequal access to the environment with theories of justice? / A. Berthe, S. Ferrari // Groupe de Recherche en Economie Théorique et Appliquée. – 2012.
9. Jason Hickel. A letter to Steven Pinker (and Bill Gates, for that matter) about global poverty. Режим доступу: <https://www.jasonhickel.org/blog/2019/2/3/pinker-and-global-poverty?fbclid=IwAR1biSToMVzbMmitFhQVLx4W1Z21W9FG7CPO59wBodZbOYbOgfb2KsSHbsc>. – 2019.
10. Oxfam. The Inequality Virus. Bringing together a world torn apart by coronavirus through a fair, just and sustainable economy. – 2021.

11. Roser, Max. The short history of global living conditions and why it matters that we know it. Режим доступу: <https://ourworldindata.org/a-history-of-global-living-conditions-in-5-charts?fbclid=IwAR2Sh8wkWMLQ2EF2-8bD6KA2TXg1M8xO7TggBa0ML5S-CJXoXRP49wnjXzw>. – 2020.
12. Schedler, A. The Menu of Manipulation // Journal of Democracy, 2002, Vol. 13, No. 2;

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка та методичному кабінеті ФСП (ауд. 322, 19 корп.). Джерела, відсутні у бібліотеці та на факультеті, лекторка надаватиме студентам завчасно в електронному вигляді.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності. Рабство, каста, стан, клас. Історичний розвиток нерівності та фактори історичної динаміки (Ленські, Даймонд). Функціоналістський та конфлікціоналістський підходи до аналізу нерівності. Позитивні та негативні наслідки соціальної нерівності. Соціальна нерівність у сучасному світі. Виміри соціальної нерівності, інтерсекційний підхід. Завдання на СРС: 1. Який з вимірів нерівності відіграє ключову роль у сучасному світі? 2. Які виміри нерівності актуальні у сучасній Україні?
2	Тема 2. Ринковий капіталізм та соціальна нерівність. Принципова чи ситуативна конфліктність ? Особливості ринкової капіталістичної економіки та її вплив на суспільство загалом, на соціальну нерівність зокрема. «Вільний ринок» і соціальні конфлікти. Фіктивні товари та їхня роль у розвитку капіталістичної економіки та динаміці соціальної нерівності. Маятник соціально-економічної політики – від кризи легітимності до кризи прибутковості (Поланьї). Трансформація концепції «справедливості» зі становленням модерного капіталістичного суспільства. Роль державного втручання у динаміку соціальної нерівності. Завдання на СРС: 1. Світ-системне бачення капіталістичного розвитку. 2. Колоніалізм та неоколоніалізм – глобальна нерівність у капіталістичному суспільстві.
3	Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності.

	Загальні тенденції глобального розвитку. Капітал у 21 столітті (Пікетті). Позитивні тенденції та покращення глобальної соціально-економічної динаміки. Критичний погляд на глобальні тенденції – методологічні та теоретичні проблеми оцінювання. Первинне накопичення, становлення товарно-грошової економіки, накопичення через відчуження. Нерівність за доходами та нерівність за багатством. Абсолютна і відносна бідність. Ідеологічні аспекти оцінки розвитку. Завдання на СРС: 1. Продуктивність праці та нерівність. 2. Падіння норми прибутку і глобальні кризові явища.
4	Тема 4. Соціальна нерівність та економічна політика з другої половини 20-го століття – історичні контексти несправедливості. Від Великої депресії до кейнсіанства. Держава загального добробуту і радянський проект. Неоліберальний поворот: передумови, структурні причини, ідеологічні засади. Політики неолібералізму: «шокова терапія», Вашингтонський консенсус, програми структурних пристосувань, політика жорсткої економії. Вплив неоліберальних політик на соціальну нерівність, бідність і конфлікти. Аналітична та політична критика неоліберальних політик. Криза неолібералізму? Завдання на СРС: 1. Глобалізація та альтерглобалізм. 2. Неоліберальні політики у контексті пандемії.
5	Тема 5. Роль соціології та соціолога у вивченні соціальної нерівності. Публічна соціологія. Чи можлива (та чи потрібна) об'єктивна соціальна наука? Гегемонія та органічні інтелектуали. Політизація науки, наука та ідеологія. Академічна, професійна, критична, публічна та ангажована соціології. «Присутність» дослідника: вибір дослідницьких питань, теоретична рамка, висновки. Дослідницька рефлексія та її значення у виробництві знання про суспільство. Завдання на СРС: 1. Пошукати приклади «об'єктивного» соціологічного дослідження, розглянути їх з критичної перспективи.
6	Тема 6. Нерівність та проблема справедливого устрою в сучасній Україні. Що нам відомо про нерівність в СРСР? А у країнах розвинутого капіталізму у той же історичний період? Який вплив це мало на розбудову української державності Ідеологічні та методологічні проблеми історичного дослідження нерівності на пострадянському просторі. Нерівність за доходами після розпаду Радянського Союзу. Порівняльний аспект соціальної нерівності в сучасній Україні. Взаємозв'язок класової, освітньої і просторової нерівності у пострадянській Україні. Структури нерівності та розвиток українського суспільства. Структури нерівності та протести в Україні: від шахтарських протестів 90-их до Євромайдану. Війна і соціальна нерівність. Завдання на СРС: 1. Як структури нерівності вплинули на моє становище та становище членів

	моєї сім'ї? 2. Що каже про нерівність та справедливість сучасний панівний дискурс в Україні?
7	Тема 7. Принципи меритократії та питання соціальної мобільності . Явище соціальної мобільності та його виміри. Низхідна та висхідна, вертикальна та горизонтальна, міжпоколіннева та внутрішньопоколіннева соціальна мобільність. Фактори соціальної мобільності. Значення соціальної мобільності у суспільстві. Загальна історична динаміка соціальної мобільності. Економічна нерівність, соціальне відторгнення, соціальна мобільність. Суб'єктивний вимір соціальної мобільності в Україні. Завдання на СРС: 1. Які чинники вплинули на міжпоколіннєву та внутрішньопоколіннєву соціальну мобільність моєї сім'ї? 2. Роль освіти у соціальній мобільності.
8	Тема 8. «Навипередки вниз»: глобальні ланцюги постачання та глобальна нерівність праці. Від фордизму до постфордизму. Передумови виникнення та поширення глобальних ланцюгів постачання. Технологічні та соціально-економічні передумови децентралізації та перенесення виробництва. Політико-історичні передумови. Наскільки «новою» є глобалізація виробництва. Глобальна динаміка перенесення виробництва та формування робітничого класу (Сілвер). Феномен «навипередки вниз» та його взаємозв'язок із глобальною соціальною нерівністю. Завдання на СРС: 1. Екологічні наслідки глобалізації виробництва. 2. Дискурс «прав людини» у контексті глобальних ланцюгів постачання. 3. Як можливо покращити ситуацію робітників у глобальних ланцюгах постачання?
9	Тема 9. Гендерна нерівність у глобальному вимірі та в сучасній Україні. Структурна основа гендерної нерівності: ліберальне, радикальне та марксистське пояснення. Прояви гендерної нерівності у світі. Хвилі фемінізму, течії і порядок денний. Тенденції у глобальному феміністичному русі. Аналіз гендерної нерівності в сучасній Україні. Гендерний вимір соціально-економічної політики. Соціально-економічна політика і гендерна нерівність після 2014 р. Завдання на СРС: 1. Які негативні наслідки гендерної нерівності для чоловіків? 2. Гендерна нерівність та демографічна ситуація. 3. «Антигендерні» рухи в Україні та світі.
10	Тема 10. Просторова та житлова нерівність. Конфлікт ресурсного забезпечення. Виробництво простору у капіталістичному суспільстві. Критична географія. Просторова нерівність, регіональний розвиток, урбанізація, джентрифікація. Нетрі та бездомність. Просторова нерівність у СРСР. Регіональний розвиток в сучасній Україні. Доступ до житла в сучасній Україні. Війна та просторова нерівність.

	Державна політика та просторова нерівність. Децентралізація та її наслідки для динаміки просторової нерівності. Завдання на СРС: 1. Чи можлива активна джентрифікація в українських містах? 2. Розглянути власний населений пункт/район проживання з перспективи просторової нерівності.
11	Тема 11. Расово-етнічна нерівність у сучасному світі Раса, етнічність, меншини. Зв'язок між стереотипами та упередженнями. Упередження та дискримінація, форми взаємодії більшості та меншості. Расово-етнічні конфлікти у історичному та сучасному вимірах. Інституціоналізована расово-етнічна нерівність: роль упереджень та соціально-економічних структур. Способи вимірювання ксенофобії. Шкала Богартуса і моніторинг проявів. Міжетнічні упередження та ксенофобія в Україні. Завдання на СРС: 1. Проаналізуйте приклади мови ненависті, з якими ви стикалися у особистому житті, медіа чи суспільному дискурсі. 2. Як расово-етнічні відносини відображаються у масовій культурі?
12	Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність. «Справедливість» цифри. Історичний погляд на технологічний розвиток: як технології змінюють суспільство. Соціально-економічний контекст сучасного технологічного розвитку. Чи заберуть роботи робочі місця? Автоматизація, роботизація та потенційний вплив на соціальну нерівність. Технологізація нагляду і контролю. Динаміка технологічного розвитку в сучасній Україні. Право інтелектуальної власності і соціальна нерівність: патенти і копірайт vs доступ до технологій, інформації та знання. Політико-економічний вимір права інтелектуальної власності: «Закон Мікі Мауса». Нерівність технологічного розвитку та право на інтелектуальну власність у контексті глобальної пандемії. Завдання на СРС: 1. Як технології змінюють соціологію? 2. Який вплив права інтелектуальної власності на ваш доступ до технологій, інформації та знання?
13	Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність Кліматичні зміни та капіталістичний розвиток. Прогресивізм, акумуляція та ідея необмеженого росту. Дуалізм «людина»-«природа»: історичні філософські корені та наслідки. Структурні та ідеологічні основи капіталістичного зростання. Зростання та антизростання. Екологія та соціальна нерівність. Тенденції та перспективи подолання кліматичних змін у контексті соціальної нерівності. Індивідуальні vs системні рішення. Екологічна політика: технологічні vs політичні рішення. Новий зелений курс. Екологічна політика та динаміка в сучасній Україні. Ринок землі та екологія. Війна та екологія. Чи можливий «справедливий перехід» у світі та Україні? Завдання на СРС: 1. Pух Fridays for future. 2. Наскільки ефективний Кіотський протокол у контексті глобального потепління і екологічної нерівності?

14	Тема 14. Дискусія довкола шляхів подолання нерівності у сучасному світі. Реалістичні утопії Прогресивне оподаткування: ідеологічне обґрунтування, логіка впровадження, можливі обмеження. Податок Тобіна: ідеологічне обґрунтування, логіка впровадження, перешкоди. Мінімальна гідна зарплата: ідеологічне обґрунтування, методологічні дискусії, реалістичні механізми. Базовий дохід: ідеологічне обґрунтування, передумови популярності, можливі обмеження. Реалістичні утопії та їхні характеристики.

Семінарські (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу. Заняття передбачає обговорення соціальної нерівності та соціальної стратифікації, їхніх історичних та структурних витоків, актуальності у сучасному світі, наслідків та множинностей нерівностей. Очікується, що протягом заняття студенти під керівництвом викладача, на основі наявних загальносоціологічних і повсякденних знань, висловлюватимуть свої думки щодо проблеми нерівності у сучасному світі, актуальних вимірів нерівності, їх витоків, позитивних і негативних наслідків, необхідності/перспектив подолання, ділитимуться і рефлексуватимуть щодо власного досвіду, зумовленого структурами нерівності. Завдання на СРС: Обміркувати, як проблеми соціальної нерівності висвітлюються у масовій культурі.
2	Тема 2. Ринковий капіталізм та соціальна нерівність. Заняття передбачає обговорення переваг та недоліків регулювання/дерегуляції економіки у розрізі їхнього впливу на соціальну нерівність, а також критичну дискусію щодо ідеологічних витоків, історичних наслідків та перспектив регулювання/дерегуляції. Завдання для поточного контролю: Участь у дебатах довкола позицій за регуляцію/дерегуляцію економіки, запитання, коментарі, доповнення висловлювань учасників дебатів. Завдання на СРС: 1. Яке місце України з перспективи світ-системного аналізу та як воно змінювалося історично? 2. Чи можна вважати СРСР колоніальною країною?
3	Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності.

	Заняття передбачає обговорення текстів-позицій щодо позитивної/негативної динаміки глобальної нерівності та бідності, вибудовування критичних рефлексій щодо концепції «бідності» та «нерівності», теоретичних та методологічних проблем їх вимірювання. Завдання для поточного контролю: Доповіді щодо різних позицій у дискусії про тенденції глобальної бідності та нерівності; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 1. Як виміряти продуктивність інтелектуальної праці? 2. Наскільки лінійний зв'язок між нерівністю за доходами та нерівністю за багатством?
4	Тема 4. Соціальна нерівність та економічна політика з другої половини 20-го століття. Заняття передбачає обговорення історичних змін соціально-економічної політики, структурних передумов цих змін, критичній оцінці ідеологічних витоків та ролі влади/інтересів у неоліберальному повороті, впливу неоліберальних політик на соціальну нерівність, дискусій довкола перспектив заміщення неоліберальних політик, зокрема, у контексті глобальної пандемії. Завдання для поточного контролю: Доповіді про історичні типи соціально-економічних політик 20-21 століть, взаємозв'язок між різними соціально-економічними політиками і соціальною нерівністю, боротьбою різних інтересів та ідеологічних парадигм, владою; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: Чи присутній неолібералізм в Україні? У чому він проявляється на рівні політик і як представлений у публічній дискусії? Хто є агентами таких політик в Україні та чиї інтереси у них втілені?
5	Тема 5. Роль соціології та соціолога у вивченні соціальної нерівності. Публічна соціологія. Заняття передбачає обговорення різних підходів до ролі дослідника у соціологічному знанні, публічній дискусії та політиках щодо соціальної нерівності, зв'язку дослідження і практики соціальних змін, критичний розгляд аргументації за і проти можливості/бажаності «об'єктивного» знання, критичної, публічної та ангажованої соціології. Завдання для поточного контролю: Доповіді про різні підходи до ролі дослідника у соціології та онтологічні передумови виробництва знання про суспільство; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: Включене інтерв'ю, включене спостереження, автоетнографія та інші «включені» методики соціального дослідження.

6	Тема 6. Соціальна нерівність у сучасній Україні. Заняття передбачає обговорення актуальних досліджень нерівності в Україні, методологічні проблеми історичного та міжнародного порівняння, результати такого порівняння та критичну дискусію про те, якою може бути подальша динаміка соціальної нерівності у контексті наявних політико-економічних тенденцій. Завдання для поточного контролю: Доповіді за матеріалами актуальних досліджень та теоретико-методологічних рефлексій на тему соціальної нерівності в сучасній Україні, доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 1. Що спільного і відмінного у динаміці соціальної нерівності пострадянських країн? 2. Як можна оцінити поточну соціально-економічну політику в розрізі динаміки соціальної нерівності?
7	Тема 7. Соціальна мобільність. Соціальна мобільність у сучасній Україні. Заняття передбачає обговорення соціальної мобільності як ключового процесу, котрий має вплив на соціальну нерівність, видів, факторів та значення соціальної мобільності, а також актуальних досліджень соціальної мобільності в Україні. Додатково – обговорення питань, котрі стосуються змістової частини індивідуальної письмової роботи про соціальну мобільність. Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі теоретичних матеріалів про соціальну мобільність, а також на основі матеріалів досліджень соціальної мобільності в сучасній Україні; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 1. Загальні глобальні тенденції соціальної мобільності.
8	Тема 8. «Навипередки вниз»: глобальні ланцюги постачання та глобальна нерівність праці. Заняття передбачає обговорення виникнення, розвитку та інтенсифікації глобальних ланцюгів постачання, їхньої ролі в глобальній нерівності, наслідків для локальної робочої сили та місця України у глобальній ланцюговій економіці. Завдання для поточного контролю: Доповіді про історичні та сучасні форми просторового переміщення виробництва, критичну оцінку значення глобальних ланцюгів постачання для розвитку країн-виробників, становище української робочої сили, включеної у глобальні ланцюги постачання; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 1. «Відповідальне споживання» в Україні та світі – критичний погляд. 2. Феномен «швидкої моди» та його вплив на становище робітників.
9	Тема 9. Гендерна нерівність у глобальному вимірі та в сучасній Україні.

	Заняття передбачає обговорення гендерної нерівності як одного із ключових вимірів соціальної нерівності у сучасному світі, різні підходи до трактування гендерної нерівності, становища жінок в Україні та соціально-економічні політики, які впливають на гендерну нерівність на локальному рівні. Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі матеріалів про теоретичну інтерпретацію феномену гендерної нерівності, а також дослідження гендерної нерівності у світі та Україні; дебати про легалізацію/декриміналізацію проституції у контексті гендерної нерівності; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів. Завдання на СРС: 1. Соціально-економічні фактори гендерно-обумовленого насильства та політики протидії. 2. Гендерні стереотипи та роль освіти у динаміці гендерної нерівності.
10	Тема 10. Просторова та житлова нерівність Заняття передбачає обговорення структурних витоків просторової та житлової нерівності, нерівномірного регіонального розвитку та урбанізації і їх наслідків для суспільства, джентифікації та її причин, досліджень регіонального та міського розвитку в Україні, зокрема, у контексті військового конфлікту та соціально-економічної політики останніх років. Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі матеріалів про теоретичні пояснення нерівномірного просторового розвитку регіонів та населених пунктів, а також на матеріалах досліджень нерівномірного просторового розвитку в Україні; доповнення, запитання, коментарі до доповідей.
11	Тема 11. Расово-етнічна нерівність у сучасному світі Заняття передбачає обговорення ідеологічних, історичних, соціально-психологічних та соціально-економічних витоків расово-етнічної нерівності у сучасному світі, а також наявних актуальних досліджень міжетнічних упереджень та ксенофобії в Україні. Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі теоретичних узагальнень соціального виміру расово-етнічних нерівностей, досліджень цього виміру нерівностей в Україні; доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 1. Расистські, супремасистські, ксенофобні рухи у сучасному світі.
12	Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність Заняття передбачає обговорення ролі технологічного розвитку у динаміці соціально-економічної нерівності – в історичній, поточній та прогностичній перспективі, а також нерівностей у доступі до технологій, інформації та знання. Завдання для поточного контролю:

	Доповіді на основі досліджень впливу технологічного розвитку на соціальну нерівність у глобальному та локальних вимірах, а також потенційних прогнозів на майбутнє; дебати довкола питання інтелектуальної власності та нерівності у доступі до технологій, інформації та знань; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів. Завдання на СРС: 1. Технології та соціальна нерівність у культурі: утопії, антиутопії та фантастика. 2. Феномен цифрового піратства, хакерства та інших форм техно-протесту. 3. Технології та етичні питання.
13	Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність Заняття передбачає обговорення досліджень про взаємозв'язок між соціальною нерівністю, кліматичними змінами та забрудненням довкілля, полярностей ідей зростання та антизростання, варіантів рішень кліматичних та екологічних проблем, маніфестацій та поточних/можливих рішень цих проблем в Україні в контексті інших соціально-економічних та політичних процесів останніх років. Завдання для поточного контролю: Доповіді на досліджень взаємозв'язків між кліматичними змінами та соціальною нерівністю, а також іншими соціально-економічними та політичними процесами, зокрема, в Україні; дебати довкола позицій зростання/антизростання; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів. Завдання на СРС: 1. Квоти на викиди, екологічні податки та інші форми політик проти зміни клімату у контексті соціальної нерівності. 2. Технологічні рішення екологічних проблем та їх критика.
14	Тема 14. Дискусія довкола шляхів подолання нерівності у сучасному світі. Реалістичні утопії Заняття передбачає обговорення низки політик, які покликані на боротьбу з соціальною нерівністю та досягнення соціальної справедливості у сучасному світі, теоретичні, ідеологічні та політичні обмеження цих рішень. Завдання для поточного контролю: Доповіді про прогресивне оподаткування та мінімальну гідну ну зарплатню: ідея, аргументація, втілення, критика; дебати довкола ідеї базового доходу; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів.

5.2 Заочна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності. Рабство, каста,

	стан, клас. Історичний розвиток нерівності та фактори історичної динаміки (Ленські, Даймонд). Функціоналістський та конфлікціоналістський підходи до аналізу нерівності. Позитивні та негативні наслідки соціальної нерівності. Соціальна нерівність у сучасному світі. Виміри соціальної нерівності, інтерсекційний підхід. Завдання на СРС: 3. Який з вимірів нерівності відіграє ключову роль у сучасному світі? 4. Які виміри нерівності актуальні у сучасній Україні?
2	Тема 3. Тенденції глобальної нерівності та бідності. Загальні тенденції глобального розвитку. Капітал у 21 столітті (Пікетті). Позитивні тенденції та покращення глобальної соціально-економічної динаміки. Критичний погляд на глобальні тенденції – методологічні та теоретичні проблеми оцінювання. Первинне накопичення, становлення товарно-грошової економіки, накопичення через відчуження. Нерівність за доходами та нерівність за багатством. Абсолютна і відносна бідність. Ідеологічні аспекти оцінки розвитку. Завдання на СРС: 3. Продуктивність праці та нерівність. 4. Падіння норми прибутку і глобальні кризові явища.
3	Тема 6. Соціальна нерівність у сучасній Україні. Що нам відомо про нерівність в СРСР? Ідеологічні та методологічні проблеми історичного дослідження нерівності на пострадянському просторі. Нерівність за доходами після розпаду Радянського Союзу. Порівняльний аспект соціальної нерівності в сучасній Україні. Взаємозв'язок класової, освітньої і просторової нерівності у пострадянській Україні. Структури нерівності та розвиток українського суспільства. Структури нерівності та протести в Україні: від шахтарських протестів 90-их до Євромайдану. Війна і соціальна нерівність. Завдання на СРС: 3. Як структури нерівності вплинули на моє становище та становище членів моєї сім'ї? 4. Що каже про нерівність та справедливість сучасний панівний дискурс в Україні?
4	Тема 7. Соціальна мобільність. Соціальна мобільність у сучасній Україні. Явище соціальної мобільності та його виміри. Низхідна та висхідна, вертикальна та горизонтальна, міжпоколіннева та внутрішньопоколіннева соціальна мобільність. Фактори соціальної мобільності. Значення соціальної мобільності у суспільстві. Загальна історична динаміка соціальної мобільності. Економічна нерівність, соціальне відторгнення, соціальна мобільність. Суб'єктивний вимір соціальної мобільності в Україні. Завдання на СРС: 3. Які чинники вплинули на міжпоколіннєву та внутрішньопоколіннєву соціальну мобільність моєї сім'ї? 4. Роль освіти у соціальній мобільності.
5	Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність

	Історичний погляд на технологічний розвиток: як технології змінюють суспільство. Соціально-економічний контекст сучасного технологічного розвитку. Чи заберуть роботи робочі місця? Автоматизація, роботизація та потенційний вплив на соціальну нерівність. Технологізація нагляду і контролю. Динаміка технологічного розвитку в сучасній Україні. Право інтелектуальної власності і соціальна нерівність: патенти і копірайт vs доступ до технологій, інформації та знання. Політико-економічний вимір права інтелектуальної власності: «Закон Мікі Мауса». Нерівність технологічного розвитку та право на інтелектуальну власність у контексті глобальної пандемії. Завдання на СРС: 3. Як технології змінюють соціологію? 4. Який вплив права інтелектуальної власності на ваш доступ до технологій, інформації та знання?
6	Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність Кліматичні зміни та капіталістичний розвиток. Прогресивізм, акумуляція та ідея необмеженого росту. Дуалізм «людина»-«природа»: історичні філософські корені та наслідки. Структурні та ідеологічні основи капіталістичного зростання. Зростання та антизростання. Екологія та соціальна нерівність. Тенденції та перспективи подолання кліматичних змін у контексті соціальної нерівності. Індивідуальні vs системні рішення. Екологічна політика: технологічні vs політичні рішення. Новий зелений курс. Екологічна політика та динаміка в сучасній Україні. Ринок землі та екологія. Війна та екологія. Чи можливий «справедливий перехід» у світі та Україні? Завдання на СРС: 3. Pух Fridays for future. 4. Наскільки ефективний Кіотський протокол у контексті глобального потепління і екологічної нерівності?

Семінарські (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 1. Соціальна нерівність та соціальна стратифікація. Основи нерівності та основні методологічні засади її аналізу. Заняття передбачає обговорення соціальної нерівності та соціальної стратифікації, їхніх історичних та структурних витоків, актуальності у сучасному світі, наслідків та множинностей нерівностей. Очікується, що протягом заняття студенти під керівництвом викладача, на основі наявних загальносоціологічних і повсякденних знань, висловлюватимуть свої думки щодо проблеми нерівності у сучасному світі, актуальних вимірів нерівності, їх витоків, позитивних і негативних наслідків, необхідності/перспектив подолання, ділитимуться і рефлексуватимуть щодо власного досвіду, зумовленого структурами нерівності. Завдання на СРС: Обміркувати, як проблеми соціальної нерівності висвітлюються у масовій культурі.
2	Тема 6. Соціальна нерівність у сучасній Україні. Заняття передбачає обговорення актуальних досліджень нерівності в Україні, методологічні проблеми історичного та міжнародного порівняння, результати такого порівняння та критичну дискусію про те, якою може бути подальша динаміка соціальної нерівності у контексті наявних політико-економічних тенденцій. Завдання для поточного контролю: Доповіді за матеріалами актуальних досліджень та теоретико-методологічних рефлексій на тему соціальної нерівності в сучасній Україні, доповнення, запитання, коментарі до доповідей. Завдання на СРС: 3. Що спільного і відмінного у динаміці соціальної нерівності пострадянських країн? 4. Як можна оцінити поточну соціально-економічну політику в розрізі динаміки соціальної нерівності?
3	Тема 12. Нові технології і глобальна нерівність Заняття передбачає обговорення ролі технологічного розвитку у динаміці соціально-економічної нерівності – в історичній, поточній та прогностичній перспективі, а також нерівностей у доступі до технологій, інформації та знання. Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі досліджень впливу технологічного розвитку на соціальну нерівність у глобальному та локальних вимірах, а також потенційних прогнозів на майбутнє; дебати довкола питання інтелектуальної власності та нерівності у

	доступі до технологій, інформації та знань; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів. Завдання на СРС: 4. Технології та соціальна нерівність у культурі: утопії, антиутопії та фантастика. 5. Феномен цифрового піратства, хакерства та інших форм техно-протесту. 6. Технології та етичні питання.
4	Тема 13. Екологічні зміни та соціальна нерівність Заняття передбачає обговорення досліджень про взаємозв'язок між соціальною нерівністю, кліматичними змінами та забрудненням довкілля, полярностей ідей зростання та антизростання, варіантів рішень кліматичних та екологічних проблем, маніфестацій та поточних/можливих рішень цих проблем в Україні в контексті інших соціально-економічних та політичних процесів останніх років. Завдання для поточного контролю: Доповіді на досліджень взаємозв'язків між кліматичними змінами та соціальною нерівністю, а також іншими соціально-економічними та політичними процесами, зокрема, в Україні; дебати довкола позицій зростання/антизростання; доповнення, запитання, коментарі до доповідей та дебатів. Завдання на СРС: 3. Квоти на викиди, екологічні податки та інші форми політик проти зміни клімату у контексті соціальної нерівності. 4. Технологічні рішення екологічних проблем та їх критика.

6. Самостійна робота студента

Студенти самостійно опрацьовують питання, винесені на опрацювання з кожної теми; самостійно виконують модульну контрольну роботу; готуються до аудиторних занять; студенти заочної форми навчання самостійно опрацьовують теми 2, 4, 5, 8-11 та 14.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Нерівності, конфлікти і соціальна справедливість», студенти виконують модульну контрольну роботу з аналізом значення різних вимірів соціальної нерівності у соціальній мобільності власної сім'ї. У роботі студенти демонструють засвоєний теоретичний матеріал, навички аналітичного та критичного аналізу. Робота пишеться студентами самостійно з консультаціями з окремих питань з боку викладача.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідуваність лекційних занять є важливою, оскільки навчальна дисципліна передбачає не лише опрацювання запропонованого матеріалу, але й ознайомлення з існуючими критичними підходами до оцінки витоків та тенденцій соціальної нерівності, напрацювання навичок самостійного аналізу і рефлексій, висловлювання та відстоювання думки – у тому числі, на лекційних заняттях.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини може відбуватися у вигляді подання (заздалегідь) письмових коментарів до заняття – таким чином студенти мають можливість відпрацювати до 10 балів, відведених на семінарські заняття. Поза цим, відпрацювання практичних занять не передбачено на основній сесії (за винятком відсутності через поважні причини). У той же час, теми, опрацьовані на практичних заняттях, будуть винесені на залік. Тому пропуск також передбачає самостійне опрацювання пропущеного матеріалу.

Форми роботи

На лекціях викладач ознайомлює студентів з основним матеріалом, у тому числі, на основі допоміжних джерел та актуальних дискусій довкола питань соціальної нерівності. Студенти заохочуються брати участь у дискусії, ставити питання лектору, коментувати та висловлювати власну думку.

На практичних заняттях студенти робитимуть доповіді, коментуватимуть доповіді колег (питання, зауваження, доповнення), братимуть участь у дебатах на теми, запропоновані викладачем.

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності).

У разі виявлення плагіату в роботі студента, робота отримує нуль балів без права переписування до основної сесії. На додатковій сесії студент має право переписати роботу, обравши нову тему.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: доповіді, участь у дебатах, опитування за темою заняття, доповнення, модульна контрольна робота, презентація модульної контрольної роботи, ДКР.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: **екзамен**

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

№. з / п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіль- ть	Всього
1.	Виступи на семінарських заняттях/ участь у дебатах	15	5	3	15
2.	Активність роботи на семінарських заняттях	30	3	10	30
3.	Експрес-контрольні на лекціях	15	1	15	15
4.	Модульна контрольна робота (МКР)	15	15	1	15
5.	Презентація МКР	10	10	1	10
6.	Домашня контрольна робота (ДКР)	15	15	1	15
	Всього	100			

Обов'язкова умова допуску до заліку	Критерій
1 Поточний рейтинг	$RD \geq 60$
2 Модульна контрольна робота (МКР)	$RD \geq 9$

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Дистанційне навчання

Можлива змішана форма навчання, а також синхронне та асинхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Додаток А

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Опишіть екосистемні взаємодії як принципово новий тип стосунків між різними соціальними і економічними акторами суспільних практик.
2. Чи вбачаєте ви ресурсну проблему у тому, що культура совісті замінюється культурою сорому ?
3. Що, на вашу думку, складає кореляції між тотальністю відчуження у його сучасному форматі та загостренням проблем соціальної нерівності ?
4. Розвиток країни та власний розвиток : як впливає на практичну мотивацію особи оцінка та співставлення цих засадничих чинників ?
5. Міграція з бідних регіонів та підйом економічної спроможності у них – якими ви бачите кореляції.
6. За яких умов ресурси особистості можуть бути інкорпоровані у родинні, або (і) корпоративні стосунки у форматі солідарних взаємин?
7. Соціально-поведінковий профіль рантье – моделі культурно-психологічного впливу на сьогодення й майбуття різних рівнів акторів суспільної взаємодії.
8. Як співвідносяться ксенофобія та расизм ? Сучасні заперечення щодо вивчення культури античної доби: як суб'єктивне бачення справедливості стоїть на заваді освоєнню ресурсних можливостей планети у вимірі ноосферної відповідальності.
9. Розкрийте сенс заздрості як соціальної характеристики. Бідність, справедливість та ресурси. Р.Нозік про інтелектуалів.
10. У чому ви вбачаєте значимість структури мотивації особи та груп як ресурсу для суспільних практик?
11. Яким чином нестача ресурсів може сприяти формуванню проектного мислення у значної (вирішально спроможної, для урахування в управлінських практиках) частини населення ?
12. Як перетин пересічних нерівностей продукує складний візерунок нерівності (Collins 2000, McCall 2005).
13. До якої моделі розподілу благ прагне суспільство, для якого засадничими є питання справедливості?
14. У чому полягає сутність методу «рефлексивної рівноваги» ?
15. Як змінюється взаємовизначення економічних та соціальних відносин у суспільстві з початком формування модерних практик?
16. Ліберали – компрадори і ліберали-патріоти – що потрібно для розвитку держави, країни, особи у поточних ситуаціях та стратегічній перспективі ?
17. Що може скласти альтернативу консьюмеризму – актуальні характеристики й виклики інклюзивного капіталізму.
18. У чому полягають процеси стиснення економіки та необхідність осмислення нових моделей функціонування суспільних практик ?
19. У якому сенсі ви могли б описати феномен доповненої реальності як глобального ресурсу ?
20. Чи можна вважати ефективність програм (соціальних, у широкому сенсі цього слова) тотожним їх монетарному вираженню ?

Додаток В

ПИТАННЯ ДО ДКР

1. Виробнича ефективність і соціальна справедливість – конструктивний потенціал конфліктного простору.

2. Нова нерівність у соціальній сфері як чинник перетворень у інших суспільних дискурсах та практиках.
3. Особливий ресурс медіапростору. Між інформацією та пропагандою. Вплив на особистість.
4. Конфліктність теоретичної експлікації проблеми соціальної справедливості в контексті дослідження сучасного суспільного розвитку
5. Програми по освоєнню об'єктивних чинників ресурсної нерівності: конструктивні та руйнівні аспекти.
6. Динаміка соціальних змін – ресурсні та економічні детермінанти. Бідність та розшарування – проблема можливостей у капіталізації ресурсів.
7. Ліберальні підходи до розв'язання проблеми соціальної справедливості.(Дж. Ролз, Б. Аккерман, Б. Беррі, Д. Міллер). Проблема соціальної справедливості в лібертаріанській теорії Р. Нозіка.
8. Комунітаристські концепції соціальної справедливості (М. Сендел, М. Уолзер, А. Макінтайр, Ч. Тейлор)
9. «Природні» держави і системи відкритого доступу (Д.Норт) – різна логіка освоєння ресурсного різноманіття як підґрунтя формування конфліктного простору нерівності та несправедливості.
10. Нерівномірність розвитку серед держав і територій як глобальна проблема. Світ-системний та формаційний підхід.
11. Макро-мезо- та мікро-рівні розгортання нерівності, особливості конфліктогенних чинників на кожному із них.
12. Нерівність у можливості отримати якісну освіту та місце на ринку праці: питання для спільноти, соціуму чи особи?
13. Нерівність як підґрунтя політичних, соціальних та екологічних проблем. и як цих країн, а й світової спільноти.
14. Дохід на душу населення коливається від сотні тисяч до кількох сотень доларів на рік: прозорий світ сучасних інформаційних мереж.
15. Можливості співставлення розмірів та умов розподілу праці та отримання винагород. Індекс Джині.

Додаток С

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ.

1. Чи є демократизація глобальний трендом сучасного розвитку ?
Наведіть приклади та вкажіть на проблему спрощеного підходу та стереотипізації.
2. Чи погоджуєтесь ви із тим, що конфліктність знижується завдяки можливості референцій як способу вивищення власних інтенцій до системних характеристик універсального й нормативного ?
3. Повстання мас, зрада еліт чи ціннісний релятивізм пересічного індивідуума – що, на вашу думку, визначає соціальний та культурний простір сучасних конфліктового глобалізованого людства ?
7. Цивілізаційний підхід у розумінні питань нерівності, несправедливості та конфліктів.
8. Розгляньте тенденції управлінської діяльності міжнародних структур і організацій щодо питань гендерної нерівності.
9. Індивід- особа-особистість – індивідуальність – розкрийте конфліктність взаємовизначень у різних контекстах історичних взаємодій.

10. Від мотивації, управлінських практик доби модернів до сучасних викликів демодернізації та постмодерну. Втрата суб'єкту без досвіду суверенних дій ?
11. Чи може бути конфлікт джерелом розвитку особи ? Як і за яких умов?
12. Перезавантаження та перезаснування – опишіть різницю для різних рівнів соціальної дії. Рефлексія та діяльнісний підхід – можливості синергії у вирішенні конфліктних питань.
13. Розуміння конфліктності через несправедливі взаємини з точки зору класового підходу
14. Чи може бути конфлікт джерелом розвитку для суспільства ? Для спільноти? Як і за яких умов?
15. Цілісність та її межі – синергія та діалектика взаємодії із єдністю як феноменом без обмежень. Змішана ідентичність як підґрунтя та результат конфліктних взаємин.
16. Просторова й ресурсна нерівність глобального простору.
17. Громадянин та найманий працівник – нові форми прекарної праці чи культура співучасті ?
18. М.Фрідман та К.Шваб як його концептуальне доповнення у контексті сучасних реалій стейкхолдерського капіталізму – загострення внутрішньо-особистісних та міжособистісних конфліктів..19. Чи можливо замінити владу управлінням? Ідеї демократії (її види) та культура участі – місце і роль у гармонізації внутрішнього світу особистості та її поведінкових опцій у соціумі.
20. Французька школа аналізів як методологія (ідеологія) об'єднання. Час, що може не рухатись (деякі регіони Європи). Взаємодія світів за Ф.Броделем. Нерівності, конфлікти, справедливість.
21. Доведіть необхідність наявності простору перетворень – внутрішньо-особистісні та міжособистісні аспекти.
22. Освіта як суспільне благо чи (і) спосіб індоктринації. Питання рівності у доступності якісної освіти.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри соціології, Василець О.І.

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 27.06.2023)